Dromme 7291/93/19

EDUSKUNTA
Hallintovaliokunta

asia: **HE 10/2019vp Digi- ja väestötietoviraston toimialaa koskevien lakien muuttamiseksi**

kuultava: **tietosuojavaltuutettu**

Pyydettynä lausuntonani esitän kunnioittavasti;

Lähtökohta

Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys on mittava paketti, jossa kuitenkin henkilötietojen suojan kannalta keskeiset esitykset liittyvät 1.32-esitykseen (laki Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä) ja 1.52-esitykseen (laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista). Esityksellä kumottaisiin rekisterihallintolaki sekä joukko muita rekisterinpitoa ja henkilötietojen käsittelyä sääntteleviä lakeja ja lainkohtia. Esityksen tarkoituksena on yksinkertaistaa ja selkeyttää henkilötietojen suojaan liittyvää sääntelyä toisaalta EU:n yleisestä tietosuoja-asetuksesta 2016/679 ja toisaalta toimialalla toteutettavasta organisaatiouudistuksesta johtuen. Samalla mm. uusittaisiin tietojen liikkuvuuteen liittyvää sääntelyä ja selkiytettäisiin väestötietojärjestelmästä annetun lain suhdetta julkisuuslakiin (621/1999). Käsiteltävänä olevalla ”paketilla” ei hallituksen esityksen mukaan olisi vaikutuksia hallinnolle tai kunnille, mutta uudistuksen johdosta kansalaisten oikeudet voisivat toteutua paremmin.

Minulla ei ole huomauttamista esityksen lähtökohtien suhteen.

Arvio

Esityksen mukaan siihen perustuvan henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste olisi tietosuoja-asetuksen 6.1 c- ja e- artiklat. Esityksessä on myös perusteltu eräisiin henkilötietoryhmiin (ns. arkaluonteiset tiedot) kuuluvien tietojen käsittelyä.

Arvioin esitystä tietosuoja-asetuksen 6.3 artiklan, 9.2 artiklan g-alakohdan (lainsäädäntö+oikeasuhteisuus+suojatoimet) ja perustuslain 10 §:n nojalla. Sanotun 6.3 artiklan mukaan henkilötietojen suojasta voidaan säätää käytettävissä olevan kansallisen liikkumavaran puitteissa, kun;

- käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi
- säädetään käsittelyn tarkoituksista
- säädetään käsiteltävistä tietotyypeistä
- rekisteröidyistä
- säädetään edellytyksistä (tarkoituksista) ja luovutuksensaajista
- säilytysajoista ja
- suojatoimista

Edellä olevat arviointikohteet vastaavat pääosin perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössään omaksumia seikkoja. Sen lisäksi arvion tulisi perustua myös riskiperusteiseen lähestymistapaan.
Käsitykseni on, että hallituksen esitys on perusteltu ja tarpeellinen, eikä siinä ylitetä käytettävissä olevaa kansallista liikkumavaraa. Esitykseen ei myöskään arvioni mukaan liity tietosuoja-asetuksen tai muiden huomioon otettavien lakien kanssa ristiriitaista sääntelyä.

Arvioin myös, että eräiden lainkohtien poistamista tai kumoamista koskevat ehdotukset ovat linjassa tietosuoja-asetuksen kanssa.

Yksityiskohtaisia arvioita

Esityksen mukaan **rekisterinpitäjinä** olisivat sekä Digi- ja väestötietovirasto yhdessä Ahvenanmaan valtionviraston kanssa. Tämä on esityksen tavoitteiden ja organisaatiouudistuksen johdosta perusteltu ratkaisu. Yhteisrekisterinpitäjyys edellyttää kuten esityksessäkin on hyvin todettu, yhteisrekisterinpitäjien tehtävien, vastuiden ja velvoitteiden tarkkaa kuvaamista. Tältä osin minulla ei ole huomauttamista.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi tietosuoja-asetuksen sallimalla tavalla (TSA 23 art) **rajoituksesta rekisteröidyn oikeuteen käsittelyn rajoittamiseen**. Tämä ehdotus on nähdäkseni tietosuoja-asetuksen mukainen ja perusteltu.

Esityksen mukaan rekisteröity voisi laittaa **tiedon korjaamista koskevan asian** vireille hallintokanteluna saatuaan rekisterinpitäjän asiaa koskevan päätöksen. Tällä mahdollisuudella ei kuitenkaan rajoitettaisi mahdollisuutta saattaa asia myös tietosuojavaltuutetun tutkittavaksi. Esityksessä ei muutoinkaan ole kohtia, joilla esitettäisiin muutoksia tietosuojavaltuutetun toimivaltaan. Esitykseen liittyvällä **asetuksenantovaltuudella** (holhousasioiden rekisteri) voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä rekisteriin talletettavien tietojen ajankohdasta sekä tiedoista, jotka eivät ole henkilötietoja. Tämä lainkohta kaipaisi selvennystä.

Sääntelytekniikaksi on valittu tapa, joka perustuu tietokohtaiseen säädökseen siitä, mihin käyttötarkoituksiin tietojen luovuttaminen katsottaisiin välttämättömäksi. Käsitykseni on, että valittu sääntelytekniikka on tässä yhteydessä tarkoituksenmukainen ja se vastaa tietosuoja-asetusta.

Minulla ei ole muuta huomautettavaa.